

Norges gjennomføring og bidrag til å oppfylle globale mål for natur

Naturavtalens mål 5:

Sikre at bruk av, høsting av og handel med viltlevende arter er bærekraftig, trygg og lovlige og ikke medfører overbeskatning, minimere påvirkningene på andre arter og økosystemer, at risikoen for spredning av patogener er redusert, og at økosystemtilnærming blir brukt, samtidig som urfolks og lokalsamfunns tradisjonelle bærekraftige bruk respekteres og beskyttes.

Miljødirektoratet	Direktoratsgruppe
Tiltak og virkemidler i dag (Status) (deloppdrag 3)	
3.1 Tiltak og virkemidler nevnt i Natur for livet	<p>Relevante tiltak og virkemidler, status for gjennomføring og resultater/effekt</p> <p>CITES skal sikre bærekraftig handel med arter som er omfattet av konvensjonen, jf. Forskrift om innførsel, utførsel, besittelse mv. av truede arter av vill fauna og flora. Norsk eksport av norske arter skal være bærekraftig og lovlige. Utførsel av eksemplarer av norske arter omfattet av CITES fra Norge krever en uavhengig vurdering fra norsk vitenskapelig myndighet (VKM). Norsk eksport av norske CITES-arter er minimal. Miljødirektoratet utsteder derimot ca. 1000 innførselstillatelser hvert år. Ved innførsel er det også krav om at eksemplarer følges av en gyldig eksporttillatelse fra utlandet. Dette kravet sikrer at innførsler til Norge fra utlandet er bærekraftig og lovlige. CITES-tillatelser kan kun utstedes dersom handelen er bærekraftig og lovlige.</p> <p>Støtte opp om arbeidet mot miljøkriminalitet, inkludert fiskerikriminalitet, gjennom blant annet internasjonale prosesser og program.</p> <p>Det skal gjennomføres planer for bærekraftig produksjon og forbruk, og påvirkningene fra bruk av naturressurser skal holdes innenfor trygge økologiske grenser (mål 4, s. 54).</p> <p>Forvaltningen av fisk, virvelløse dyr og akvatiske planter skal forvaltes bærekraftig, lovlige og basert på økosystembaserte tilnærminger, slik at overfiske unngås, planer og tiltak for gjenoppbygging av alle overutnyttede arter er på plass, fiskerier skal ikke ha betydelig negative påvirkninger på truede arter og økosystemer og påvirkninger fra fiskerier på bestander, arter og økosystemer er innenfor trygge økologiske grenser (mål 6 s. 55).</p>
	<p>Fiskeridirektoratet: <i>Ikke utfyllt</i></p> <p>Landbruksdirektoratet: Skogbruk:</p> <p>Miljøregistreringer i skog skal framskaffe informasjon om viktige miljøkvaliteter i skogen, til bruk for skogeier. Kartleggingen foretas som en integrert del av skogbruksplanleggingen. Miljøregistrering i skog foretas etter den til enhver tid gjeldendeinstruksen for MiS-registreringer, der kriterier for utforming av arealer med livsmiljøer er spesifisert. Registreringsmetodikken er basert på forskning som viser sammenhenger mellom arter og livsmiljøer for arter.</p> <p>Artsdatabankens metodikk Natur i Norge (NiN) skal etter Stortingets beslutning utgjøre kjernen i all offentlig naturkartlegging i Norge. Kartlegging av livsmiljøer etter MiS-metodikken skal beskrives i tråd med typeinndelingen og beskrivelsessystemet i NiN. Fra 2017 er Natur i Norge (NiN) sitt type- og beskrivelsessystem tatt i bruk ved MiS-kartlegging.¹</p>

¹https://www.landbruksdirektoratet.no/nb/skogbruk/skogbruksplanlegging-med-miljoregistreringer--prosess-og-metode/metode-og-instruks-for-miljoregistreringer#metode_og_instruks_for_milj%C3%B8registreringer

	<p>Mål 18: Innen 2020 respekteres urfolks og lokalsamfunns tradisjonelle kunnskap, innovasjoner og praksis av betydning for bevaring og bærekraftig bruk av biologisk mangfold, og deres sedvanlige bruk av biologiske ressurser, i samsvar med nasjonal lovgivning og relevante internasjonale forpliktelser, og er til fulle integrert og reflektert i gjennomføringen av konvensjonen, med full og effektiv deltakelse av urfolk og lokalsamfunn på alle relevante nivåer (s. 66).</p> <p>Skogbruksloven med tilhørende forskrifter, og næringens egne miljøsertifiseringsordninger, er i hovedsak det som styrer skogbruket. Se faktaarket for mål 10 når det gjelder skogbruk, men se også særlig faktaark for mål 4 om tiltak og virkemidler for truede arter og mål 3 om bevaring og vern.</p>	<p>Kartleggingen av miljøverdier i skog er lagt opp slik at det først foretas en omfattende registrering av livsmiljøer som er særlig viktige for biologisk mangfold i skog. Disse registreringene inngår deretter i en prosess med prioritering og utvalgelse av arealer, der miljøverdiene skal ha spesiell beskyttelse. Utvelgelsesprosessen involverer mange aktører, blant andre skogeier, biologisk rådgiver og næringsorganisasjoner. De utvalgte arealene er sentrale i næringens sertifiseringsordninger og med tanke på myndighetenes oppfølging av lovverket. Hittil har Norges skogeiere tatt ansvar for å forvalte i overkant av 119 000 utvalgte miljøfigurer som ble registrert i perioden 2001-2020, fordelt på flere enn 70 000 nøkkelbiotoper.²</p> <p>For å stimulere skogeier til å få gjennomført miljøregistreringer i skog er kartleggingsarbeidet omfattet av tilskudd til skogbruksplanlegging med miljøregistreringer. Etter forskrift om tilskudd til skogbruksplanlegging med miljøregistrering, kan det gis tilskudd til utarbeiding av skogbruksplaner og ressursoversikter, med tilhørende registrering av skog- og miljøinformasjon. I 2022 ble det utbetalt 23,6 mill kr i tilskudd til skogbruksplanlegging med miljøregistreringer.³</p>
<p>3.2 Andre tiltak og virkemidler i regi av miljøforvaltningen</p>	<p>Relevante tiltak og virkemidler, status for gjennomføring og resultater/effekt</p> <p>Viser til naturmangfoldloven kap. II og III, lakse- og innlandsfiskeloven og viltloven, og relevante forskrifter med hjemmel i disse.</p> <p>Forskrift om jakt- og fangsttider revideres hvert 6. år. Neste gang er i 2028. I vurdering av om en viltart kan høstes er nml §§ 15 og 16, samt viltloven § 9 sentrale lovbestemmelser.</p> <p>Det er en forutsetning for å åpne for jakt og fangst på en viltart at arten produserer et høstingsverdig overskudd. Samtidig skal det legges vekt på artens betydning for</p>	<p>Fiskeridirektoratet: <i>Ikke utfyllt</i></p> <p>Landbruksdirektoratet: Skogbruk:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Forbud mot avvirkning av kantsoner, ref. vannressursloven § 11⁴

² <https://www.skogbruk.nibio.no/skogbruksplanlegging-med-miljoregistrering>

³ <https://www.landbruksdirektoratet.no/nb/statistikk-og-utviklingstrekk/utviklingstrekk-i-skogbruket/tilskudd-til-skogbruksform%C3%A51>

⁴ <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2000-11-24-82>

	<p>rekreasjon og høstningstradisjon. Jaktutøvelsen reguleres av forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst. Miljødirektoratet samarbeider med Mattilsynet om begrensning av spredning av patogener fra vilt. Det er også et samarbeid med Veterinærinstituttet om dette. Det er iverksatt et stort arbeid for å forhindre spredning av CWD mellom villreinområder i landet.</p> <p>Forskrifter om fiske etter anadrome laksefisk revideres hvert femte år, sist gang i 2021. Det er en forutsetning for å kunne åpne for fiske at bestandene produserer et høstingsverdig overskudd, jf lakseloven § 33 og nml §§ 15 og 16.</p> <p>Ifølge nml § 14 skal vedtak som berører naturmangfold avveies mot andre samfunnsinteresser, og ta hensyn til naturgrunnet for samisk kultur.</p> <p>Handel reguleres av CITES-forskriften. Miljødirektoratet samarbeider med Toll, Økokrim, Mattilsynet og VKM i håndhevingen av disse forskriftene. Miljødirektoratet veileder om CITES-forskriften på sin hjemmeside, har oppslag på flyplasser mv. og mottar også henvendelser fra publikum med spørsmål om regelverket. Direktoratet bruker media i forbindelse med konkrete saker og gir i slike tilfeller ofte også generell informasjon om regelverket. Miljødirektoratet bruker også møter med ulike bransjer, herunder Norges Zoohandlers Bransjeforbund og Landsforeningen for tropefugler, til å gi informasjon om regelverket.</p> <p>Handel med tømmer og treprodukter reguleres i Norge gjennom to forskrifter, henholdsvis for importert og norskprodusert tømmer. Forskriftene gjennomfører EUs tømmerforordning i Norge. Miljødirektoratet er ansvarlig myndighet når det gjelder importert tømmer og treprodukter, mens Landbruksdirektoratet har ansvar for norskprodusert tømmer og treprodukter.</p> <p>Forskrift om fremmede organismer regulerer bla. innførsel/handel av viltlevende arter. Selv om formålet ikke er å ivareta viltlevende arter på det stedet de høstes, kan forskriften forhindre at det i handelsøyemed innføres og settes ut arter (eller underarter etc) som kan gi en negativ påvirkning på norske viltlevende arter.</p> <p>Skogbruk: Se faktaark for mål 10.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Søknadsplikt for utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål, ref. forskrift om utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål § 5⁵ • Meldeplikt for alle jord- og skogbrukstiltak som ikke krever tillatelse, men som berører en forekomst av en utvalgt naturtype, jf. naturmangfoldloven §§ 54 og 55⁶ <p>Virkemidler reindrift: Reintallet er utformet for å oppnå bærekraftig bruk av artene som utgjør beiteressurser. Det er et vilkår for å motta tilskudd at siidaens reintall er i samsvar med øvre reintall fastsatt i godkjente bruksregler. Virkemidler for å beskytte urfolks tradisjonelle bærekraftige bruk av naturen inkluderer folkerettslige forpliktelser om menneskerettigheter, og diverse nasjonale lover om bruk av naturressurser.</p>
<p>3.3 Tiltak og virkemidler i kommuner og sektorer</p>	<p>Relevante tiltak og virkemidler, status for gjennomføring og resultater/effekt</p> <p>Kommunene og fylkeskommunene er viltorgan etter viltloven § 4, og de har konkrete oppgaver i forvaltningen av bl.a. hjortevilt. Villreinnemndene er statlige nemnder som har konkrete forvaltningsoppgaver for sine respektive villreinområder. En av oppgavene forvaltningsorganene for hjortevilt har er å tilpasse størrelse og profilen</p>	<p>Fiskeridirektoratet: Havressursloven</p> <p>Landbruksdirektoratet: Skogbruk:</p>

⁵ <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2012-05-25-460>

⁶ https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2009-06-19-100/KAPITTEL_6#KAPITTEL_6

	<p>på uttaket, slik at bestandene har en naturlig alders- og kjønns sammensetning og størrelse tilpasset miljøet de lever i.</p> <p>Skogbruk: Se faktaark for mål 10.</p>	<p>Når miljøforekomster som blir ivaretatt som miljøverdier etter MiS-registrering medfører merkostnad eller økonomisk tap for skogeier, kan det gis tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket.⁷ Formålet til forskrift om tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK) er å stimulere til økt verdiskaping i skogbruket, samtidig som miljøverdier knyttet til biologisk mangfold, landskap, friluftsliv og kulturminner i skogen blir ivaretatt og videreutviklet. NMSK-ordningen omfatter blant annet tilskudd til miljøtiltak i skog og tilskudd til skogkultur.⁸</p> <p>Etter forskrift om tilskudd til skogbruksplanlegging med miljøregistreringer, kan det gis tilskudd til utarbeiding av skogbruksplan og ressursoversikt, med tilhørende registrering av skog- og miljøinformasjon. I 2022 ble det utbetalt 23,6 mill kr i tilskudd til skogbruksplanlegging med miljøregistreringer.¹⁰</p> <p>Lov om skogbruk med tilhørende forskrifter er juridiske virkemidler og Lov om skogbruk og forskrift om berekraftig skogbruk gjelder all skog og skogsmark i Norge.</p> <p>Virkemidler reindrift: Forutsetningene for ressursgrunnlaget (beitet) kan påvirkes/reguleres gjennom kommunens arealplan med LNFR-regulering (landbruks-, natur-, friluftsliv- og reindriftsområder) eller lignende. Og også gjennom å påvirke lov/forskrift, som fredningsforskrifter.</p>
<p>3.4 Måloppnåelse</p>	<p>A) Hvordan vurderer man effekten av disse tiltakene og virkemiddelbruken?</p> <p>Det er løpende overvåkningsprogram for flere jaktbare arter og oppdatert kunnskapsgrunnlag skaffes tilveie i forkant av hver revisjon av jakttidforskriften.</p>	<p>Fiskeridirektoratet: Som nevnt ovenfor er tilstanden i Norge for dette målet god</p>

⁷https://www.landbruksdirektoratet.no/nb/skogbruk/skogbruksplanlegging-med-miljoregistreringer--prosess-og-metode/metode-og-instruks-for-miljoregistreringer#metode_og_instruks_for_milj%C3%B8registreringer

⁸<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2004-02-04-447>

SSB fører statistikk over felt vilt fordelt på art på bakgrunn av innmelding fra jegere.
Miljødirektoratet rapporterer hvert år til CITES-sekretariatet antall innførslers, utførslers, gjenutførslers og beslag. Miljødirektoratet rapporterer årlig på vår tilsynsaktivitet sammen med Landbruksdirektoratet til EU kommisjonen under EUs tømmerforordning.
Vitenskapelig råd for lakseforvaltning gjør årlige vurderinger av gytebestandsmål-oppnåelse.
Faglig forum vurderer oppnåelse av målene i havforvaltningsplanene hvert 4. år ⁹

Landbruksdirektoratet:
Skogbruk - Resultatkartlegging skogbruk og miljø:
For å kontrollere at de skogpolitiske målsettingene for Norge blir nådd, overvåker skogbruksmyndighetene gjennomføringen av foryngelseshogstene (sluttavvirkning, flatehogst) og den påfølgende skogkulturinnsatsen. I 1994 startet en landsomfattende resultatkartlegging, som var utviklet i samarbeid mellom miljøvernmyndighetene og skogbruksmyndighetene.
Resultatkontroll skogbruk og miljø gjennomføres av kommunal skogbruksmyndighet på oppdrag fra Landbruksdirektoratet, og omfatter et utvalg av hogstfelt der hogsten fant sted tre år tidligere. For hele landet kontrolleres cirka 1 000 hogstfelt hvert år. De innsamlede registreringene gir informasjon om hvordan foryngelsesarbeidet er fulgt opp, og hvordan miljøhensyn i forbindelse med hogst og påfølgende skogkulturtiltak er ivarettatt på flatene. Ifølge forskrift om tilskudd til skogbruksplanlegging med miljøregistreringer og forskrift om bærekraftig skogbruk kan hogst normalt bare skje i områder der det i forkant er gjennomført miljøregistreringer. Hvis ikke, skal føre-var tiltak som er nedfelt i Norsk PEFC skogstandard legges til grunn. Registreringene i foryngelseskontrollen inkluderer hvor stor andel av hogst- og foryngelsesarealet som er dekket av miljøregistreringer, eventuelt om føre-var-tiltak er lagt til grunn. NIBIOs gjennomgang av status og utviklingstrekk fra resultatkontrollen i 2019 viste at andelen av hogst- og foryngelsesarealet som dekkes av miljøregistreringer var 90 prosent for hogster utført i 2016. Samme år utgjorde arealer hvor det manglet miljøregistreringer og der det ikke var lagt føre-var-tiltak til grunn 2,6 prosent, mens situasjonen var oppgitt som ukjent for 6,9 prosent av hogst- og foryngelsesarealet. Gjennomgangen viste likevel at viktige livsmiljø og nøkkelbiotoper i all

⁹ Vurdering av måloppnåelse: Faggrunnlag for helhetlige forvaltningsplaner for norske havområder M-2410 2022

		<p>hovedsak blir ivaretatt i tilfredsstillende grad.¹⁰</p> <p>Reindrift: Effekten av virkemidlene for bærekraftig bruk av beiteressurser vurderes basert på slaktevekter.</p>
	<p>B) Systemer for å måle progresjon og effekt</p> <p><i>Ikke utfyllt</i></p>	<p>Fiskeridirektoratet: <i>Ikke utfyllt</i></p> <p>Landbruksdirektoratet: Skogbruk: <ul style="list-style-type: none"> • Resultatkontroll skogbruk og miljø (ref. punkt 3.4 A) • Landsskogtakseringen • Landbruksdirektoratets statistikk over skogbruksaktivitet </p> <p>Reindrift: Reindrift: Bærekraftig bruk av beite (ville arter av lav, planter og sopp) måles basert på slaktevekter. Slaktevekter innrapporteres fra slakteriene og reintall rapporteres av reieneierne i Melding om Reindrift (MOR). Statistikk på slaktevekter og reintall føres av Landbruksdirektoratet og utgis i rapport "Ressursregnskap for reindriftsnæringen". Dette gir et bilde av progresjon og effekt.</p>
<p>3.5 Vurdering av situasjonen i 2030 med eksisterende og planlagte tiltak og virkemidler (0-alternativ)</p>	<p>A) Situasjonen i 2030 med videreføring av iverksatte tiltak og virkemidler (dvs. 0-alternativet).</p> <p>Dagens jaktforvaltning av viltbestandene vil mest sannsynlig ikke medføre endringer sammenlignet med dagens situasjon.</p> <p>Det vil være behov for å opprettholde et høyt fokus på/styrke forvaltning, påtalemyndighet og tollvesen for å unngå en negativ utvikling av ulovlig felling og brudd på CITES-forskriften.</p> <p>For høsting i marine systemer er det rimelig å anta at status vil være status quo sammenlignet med dagens situasjon. Klimaendringer vil gi ekstra utfordringer.</p>	<p>Fiskeridirektoratet: Uforandret</p> <p>Landbruksdirektoratet: Skogbruk: I 2030 vil situasjonen trolig være forbedret, ettersom kunnskapsgrunnlaget som ligger til grunn for beslutninger i det norske skogbruket forbedres kontinuerlig. Revisjon av MiS-metodikk, tilpasning av juridiske og økonomiske virkemidler og et økende fokus på avskoging til annen arealbruk er noen eksempler.</p>

¹⁰ <https://www.skogbruk.nibio.no/miljohensyn-ved-hogst-og-skogkultur>

		<p>Jordbruk: Situasjonen med spredning av patogener fra husdyr til villrein forventes å fortsette som den er eller forverre seg ettersom det ikke per i dag er iverksatt noen tiltak for å redusere dette. Men, forskning har blitt utført så endring er muligens underveis.</p> <p>Reindrift: Det finnes undersøkelser av lavdekke for noen områder (for eksempel Øst- og Vest-Finnmark) og satellittdata for hele landet, men dette er trolig ikke tilfredsstillende for å evaluere bærekraftig bruk av beiter for reindriften i sin helhet. NIBIO har blitt bevilget 5 millioner til prosjekt på (blant annet) beitekartlegging, så vi forutser forbedring i kunnskapsbildet. Det er risiko for at reintall og slitasje på beiter vil forekomme. Det er også mangelfull kunnskap om omfanget av spredning av patogener fra tamrein til ville hovdyr, så det er også vanskelig å vurdere dette. Det er også mangelfull kunnskap om utviklingen av kulturell bærekraft med tanke på reindriften som urfolksnæring.</p>
	<p>B) Situasjonen i 2030 med planlagte tiltak og virkemidler.</p> <p>Myndigheten for forvaltning av høstbare viltarter blir overført til Landbruksdirektoratet, etter vedtak fra regjeringen. Virkningen av dette er uviss, men kan få som konsekvens at de høstbare artene i større grad vil bli forvaltet med et næringsmessig fokus enn som en naturlig del av det økosystemet de er en del av, jf. Kunming-Montreal- målkravet om at forvaltningen skal ha økosystemtilnærming.</p> <p>I henhold til Meld. St. 19, jobber Miljødirektoratet kontinuerlig med å styrke informasjons- og holdningsskapende arbeid knyttet til CITES-forskriften ved tilpasset informasjon til ulike målgrupper og i samarbeid med bransjeorganisasjoner. Samtidig jobber Miljødirektoratet med å styrke tilsynet med etterlevelse av CITES-forskriften og sørge for tettere samarbeid med andre relevante tilsynsmyndigheter. Dette inkluderer å styrke arbeidet med samordnede og målrettede aksjoner ved kontroll etter CITES-forskriften. Miljødirektoratet følger også opp agendapunkter på CITES-partsmøter angående miljøkriminalitet og netthandel for å sikre at disse sakene blir prioritert i det internasjonale samarbeidet i CITES. Resultatene av disse tiltakene vurderes å ha forbedret situasjonen i 2030, sammenlignet med dagens situasjon.</p>	<p>Fiskeridirektoratet: Uforandret</p> <p>Landbruksdirektoratet: Skogbruk: Forbedret situasjon, ettersom kunnskapsgrunnlaget som ligger til grunn for beslutninger i det norske skogbruket forbedres kontinuerlig.</p>

	<p>Det er ingen grunn til å anta at bestandssituasjonen for laksen vil endre seg vesentlig til det bedre i overskuelig fremtid, men at man må heller legge til grunn at det er optimistisk å tro at den ikke vil forverre seg. Antakelig er det mest realistiske at den vil forverre seg ytterligere, gitt klimaendringene, samt at de andre negative menneskeskapte påvirkningene på laksen snarere øker enn at de blir mindre. Det er et mål at fiskereguleringene, og dermed laksefangsten/beskatningen, skal være tilpasset det til enhver tid tilgjengelige høstbare overskuddet i hver bestand.</p> <p>Skog: Se faktaark for mål 10.</p>	
<p>Tiltak og virkemidler for å nå målet (deloppdrag 3, 5 og 6)</p>		
<p>4.1 Bruk av eksisterende og planlagte tiltak og virkemidler for å nå Kunming-Montreal-målet?</p>	<p>A) Eksisterende tiltak og virkemidler som er/kan være særskilt effektive for å nå målet, eller planlagte tiltak og virkemidler med potensial for god effekt, på kort (2030) og lengre (2050) sikt.</p> <p>Opprettholde kompetanse og vilje til å prioritere etterforskning og straffeforfølgning av faunakriminalitet som ulovlig jakt og samling av egg og preparater. Opprettholde jegerprøveopplæring og bidra til god kunnskap om arter for jegere og andre. Ivareta et godt samarbeid med Mattilsynet for å redusere spredning av patogener i viltlevende bestander. Opprettholde kompetanse og vilje til å prioritere håndheving av CITES-forskriften og EUs tømmerforordning i Norge. Sikre at norske tollmyndigheter har de ressursene de trenger for å kontrollere innførsel og utførsel til/fra Norge.</p> <p>Når det gjelder skog og skogbruk vises det i hovedsak til faktaark for mål 10 og pågående oppdrag der Miljødirektoratet og Landbruksdirektoratet, sammen med noen andre direktorat, utreder tiltak og virkemidler for å forbedre eller opprettholde økologisk tilstand i skog. (Oppdrag 90 overført fra 2022: Utrede ulike tiltak og virkemidler som er relevante for å opprettholde og forbedre økologisk tilstand i skog). Rapport planlagt ferdig høst 2023. Tiltak og virkemidler for mål 3 og 4 er også relevant.</p> <p>B) Eksisterende tiltak og virkemidler som kan gi bedre effekt enn i dag dersom de gjennomføres/brukes i større omfang og/eller forvaltes på en annen måte</p>	<p>Fiskeridirektoratet: <i>Ikke utfyllt</i></p> <p>Landbruksdirektoratet: Skogbruk: Skogbrukslovgivningen og annet lovverk, samt sertifisering gir som effekt en minimering av påvirkning på andre arter på skogarealet. Urfolks rettigheter ivaretas av lovverk og av konsultasjonsplikten.</p> <p>Reindrift: Tiltak som har som mål å tilpasse reintall til beitets bærekapasitet kan være effektivt for å sikre bærekraftig bruk av ville arter (lav, planter og sopp) både på kort og lang sikt. Regelverket (sameloven, reindrifftsloven, naturmangfoldloven, pbl.) skal sikre at samisk reindrift og urfolks rettigheter til land og tradisjonell kunnskap hensyntas i arealforvaltningen. Åpenhetsloven pålegger større virksomheter å gjøre aktsomhetsvurderinger av deres virksomhets påvirkning for menneskerettigheter og pålegger å kommunisere med berørte interessenter om dette. Innføringen av åpenhetsloven kan ha en potensiell positiv effekt for innsyn i privat virksomhet som kan berøre reindrifftsinteresser.</p> <p>Fiskeridirektoratet: <i>Ikke utfyllt</i></p>

	<p>Norsk rødliste kan i større grad legges til grunn for forvaltningen og overvåkingen av arter. 55 truede arter har "høsting" som negativ påvirkningsfaktor.</p>	<p>Landbruksdirektoratet: Skogbruk: Økt omfang av miljøregistreringer i skog, i skogområder der miljøregistrering ikke tidligere har blitt utført, vil bidra til økt effekt av virkemidlene i skogbruket.</p>
<p>C) Hvilke positive og negative virkninger har tiltakene og virkemiddelbruken beskrevet over for klima og klimatilpasning</p>		
<p>Ingen</p>		<p>Fiskeridirektoratet: <i>Ikke utfyllt</i></p> <p>Landbruksdirektoratet: Skogbruk: Klimaendringene kan føre til økt spredning av- og sårbarhet for patogener og skadegjørere i skog. Boreale barskoger vil være spesielt sårbare for klimaendringer på lang sikt, men også på kort sikt hvis klimaendringene utløser økt omfang av tørke, insektskader og skogbrann. Dette er også uheldig for det biologiske mangfoldet i skog, ettersom skogøkosystemene er levested for en stor andel av arts mangfoldet i Norge. Netto CO₂-opptak i levende biomasse i norske skoger har de siste årene vært i størrelsesorden 25 til 32 mill. tonn årlig, som tilsvarer omtrent halvparten av de samlede, norske klimagassutslippene. Trevirke kan videre bidra til varig lagring av karbon og til å erstatte mer klimabelastende energibærere og bygningsmaterialer. Skogens rolle i klimasammenheng er blitt en av skogens viktigste samfunnsfunksjoner.¹</p> <p>Økt grad av gjennomføring av tiltakene i skogsektoren, jf. publikasjonene Klimatiltak i skog/ Grønn bok, Klimakur, er viktige for å øke CO₂-opptaket i skog og på den måten begrense klimaendringene og deres skadevirkninger.</p>
<p>D) Tiltak og virkemidler som bør videreføres</p>		
	<p>Eksisterende tiltak og virkemidler bør videreføres for å sikre en best mulig kunnskapsbasert forvaltning innenfor en økologisk bærekraftig ramme. Det er mange gode tiltak og virkemidler som kan bidra til oppnåelse av målet, men det forutsettes at bærekraftig høsting blir prioritert politisk og at det er nok ressurser til kunnskapsoppbygging og oppfølging i forvaltningen. Forvaltningen av jaktbare arter må baseres på at artene skal ha sunne bestander og på rollen de har i det økosystemet de lever i.</p>	<p>Fiskeridirektoratet: <i>Ikke utfyllt</i></p> <p>Landbruksdirektoratet: Skogbruk: Alle eksisterende tiltak og virkemidler bør videreføres da de fortsatt vil bidra til mål oppnåelse</p>

	<p>Direktoratet utarbeidet i 2009 en “Strategi for forvaltning av hjortevilt”, som ble evaluert av Menon Economics i 2021. Hjorteviltstrategien følges opp med en ny og tilpasset strategi som bl.a. tar hensyn til funnene i evalueringen, og som etter planen skal være ferdig våren 2024. Strategien må følges opp av tiltak for eksempel rettet mot trafikkpåkjørslar, sykdomsbekjempelse og andre prioriterte innsatsområder.</p> <p>Inntekter fra Viltfondet og kommunale/fylkeskommunale viltfond bør fortsatt brukes bl.a. til å fremme viltforvaltningen.</p> <p>Tilstrekkelig ressurser til tollmyndigheter og politi for å kontrollere og etterforske illegal handel med truede arter.</p>	<p>Reindrift: Forvaltning av reintall bør videreføres. Det er effektiv måte å forhindre for tungt beitepress på ville arter av lav, planter og sopp.</p>
<p>E) Eksisterende tiltak og virkemidler som trolig vil være utilstrekkelige eller mindre effektive for å nå målet</p>		
<p>Se over</p>		<p>Fiskeridirektoratet: <i>Ikke utfyllt</i></p> <p>Landbruksdirektoratet:</p> <p>Skogbruk: Den juridiske beskyttelsen av skogarealenes i Norge er utilstrekkelig. Dette er en medvirkende årsak til den store avskogingstakten, så lenge skogarealer omdisponeres til annen arealbruk. På sikt vil avskogingen true mål 5 om bærekraftig og trygg bruk, høsting og handel med norsk tømmer og skogbaserte produkter.</p>
<p>F) Mangler det generelt tiltak og virkemidler for å kunne nå målet, eller mangler din sektor tiltak og virkemidler til å nå målet?</p>		
	<p>Lovgrunnlaget kan styrkes, for eksempel kan reaksjoner på brudd på aktsomhetsplikten i naturmangfoldloven og kommende havmiljølov skjerpes ved å gjøres straffbare i særlig grove tilfeller.</p>	<p>Fiskeridirektoratet: Nei</p> <p>Landbruksdirektoratet:</p> <p>Skogbruk: Den juridiske beskyttelsen av skogarealenes i Norge er utilstrekkelig. Dette er en medvirkende årsak til den store avskogingstakten. På sikt vil avskogingen true mål 5. Se ellers MDIRs rapport M-2493-2023 Tiltaksanalyse for skog- og arealbrukssektoren for tiltak og virkemidler.</p> <p>Reindrift: Det mangler virkemidler for tilpassing av reintall til beiteressursene. Det mangler virkemidler for å beskytte urfolks tradisjonelle bruk. Mange virkemidler som er i bruk (f.eks tilskudd for kjøttproduksjon) har utilsiktet</p>

		negative effekt på kulturell bærekraft, ettersom det reduserer fokuser på biprodukter (skinn, bein, horn, innmat, blod) og det endrer flokkstrukturen ettersom reineierne tilpasser flokkstrukturen etter det som gir mest tilskudd (stort fokus på simler og kalv) istedenfor tradisjonell flokkstruktur. Mye tradisjonell urfolkskunnskap går derved tapt.
4.2 Behov for nye tiltak og virkemidler for å nå Kunming-Montreal-målet?	A) Behov for nye tiltak og virkemidler for å nå målet på kort sikt (til 2030) og på lengre sikt (2050).	
	<p>Det er utarbeidet kvalitetsnormer for laks og villrein. Forvaltningen av villrein og villreinareal må kunne benytte virkemidler og strategier for å imøtekomme kvalitetsnormen i tilstrekkelig grad. Regjeringen utarbeider for tiden en stortingsmelding om villrein. Virkemidler knyttet til arealforvaltning er spesielt viktig i villreinforvaltningen. Det bør vurderes om det også skal utarbeides kvalitetsnormer for andre høstbare arter, f.eks. lirype.</p> <p>EUs forordning på avskogingsfrie råvarer og produkter erstatter EUs tømmerforordning. Meld. St. 19 (2019-2020) peker på avskoging og ulovlig hogst som et fokusområde. En vurdering om eventuell implementering av ny forordning i Norge vil være vesentlig for oppfølging av handel med bla. tømmer og treprodukter både på kort og lang sikt.</p> <p>Tiltak og virkemidler for å forbedre eller opprettholde økologisk tilstand i skog utredes av flere direktorater. (Oppdrag 90 overført fra 2022: Utrede ulike tiltak og virkemidler som er relevante for å opprettholde og forbedre økologisk tilstand i skog). Rapport planlagt ferdig høst 2023.</p>	<p>Fiskeridirektoratet: <i>Ikke utfyllt</i></p> <p>Landbruksdirektoratet:</p> <p>Skogbruk: Vi viser til Mdirs rapport M2539-2023 Klimatiltak i Norge mot 2030. Her beskrives barrierer og det pekes på en rekke økonomiske og juridiske virkemidler som er nødvendig for å få gjennomført skogtiltakene i et klimaperspektiv, og dermed bidra til å bremse klimaendringene og deres skadevirkninger, som igjen er et bidrag til å nå de nasjonale miljømålene og bevaring av biologisk mangfold jf. mål 5.</p> <p>Reindrift: Det behøves bedre virkemidler for å tilpasse reintall etter tilgjengelige beiteressurser. Det er et svært stort behov for tiltak som ivaretar tradisjonell kunnskap og tradisjonelle reindriftsformer.</p>
	B) Hvilke oppgaver og ansvar bør nasjonale og regionale myndigheter ha, hva bør kommuner gjøre, og hva kan forventes av befolkningen?	
	<p>I hjorteviltforvaltningen har kommunene en viktig rolle i kvotefastsetting og godkjenning av vald som ivaretar de ulike interessene som er involvert som landbruk, økologisk perspektiv og jaktinteresser. Villreinforvaltningen må ses over et større geografisk perspektiv, siden villreinområdene ofte krysser både kommuner og fylker. Både villreinnemnder, fylker og kommuner må bidra til å finne gode felles løsninger for villreinområdene. Staten må stille tydelige krav til mål for forvaltningen og hvordan kravene blir fulgt opp.</p> <p>Ansvar og oppgavene knyttet til handel med truede arter bør fortsette å være nasjonale for å nå ut til flest mulig aktører. Befolkningen kan forvente at de får den veiledningen og informasjonen de trenger, samt at norske myndigheter</p>	<p>Fiskeridirektoratet: <i>Ikke utfyllt</i></p> <p>Landbruksdirektoratet:</p> <p>Skogbruk: LDIR ser ikke behov for å gjøre endringer på dette. Kommunene bør styrkes innen fagfeltene jordbruk, skogbruk, klima og miljø, slik at forvaltningsmyndighetens kapasitet og kompetanse tilpasses den enkelte kommunes behov.</p>

	prioriterer arbeidet med å forhindre at handel utgjør en risiko for arters overlevelse.	
	C) Positive og negative virkninger av tiltakene og virkemiddelbruken over for klima og klimatilpasning	
	Ingen	<p>Fiskeridirektoratet: <i>Ikke utfyllt</i></p> <p>Landbruksdirektoratet: Skogbruk: Tiltak og virkemidler som er beskrevet i 4.2, A og B er grunnleggende og helt avgjørende for arbeidet med klima og klimatilpasning.</p> <p>Reindrift: Erodering av tradisjonelle bruksformer kan øke klimautslippene fra reindrift ettersom foring av rein brukes i økende grad. Kommersielt for har større klimaavtrykk en ville arter av planter og lav.</p>
4.3 Forutsetninger for vellykket gjennomføring av tiltak og virkemidler	A) Hvilke forutsetninger (for eksempel ressurser, politikk, lovverk, samfunnsendringer, tverrsektorielt samarbeid) og hvilken forvaltningspraksis må være på plass for at en skal kunne gjennomføre tiltakene og virkemidlene over?	
	<p>Jaktforvaltningen involverer flere offentlige myndigheter i tillegg til samarbeid med næringsorganisasjoner, verneorganisasjoner og jegerorganisasjoner. I tillegg er samiske interesser berørt, som ivaretas av bl.a. Sametinget. En viktig forutsetning for et godt resultat er et godt samarbeid mellom disse aktørene, basert på kunnskap og gjensidig respekt for de ulike interessene som er involvert.</p> <p>Det er en forutsetning at det er politisk vilje til å gjennomføre tiltakene og virkemidlene på en slik måte at de har en effekt. Dette inkluderer tildeling av ressurser og prioritering av arbeidet med å bekjempe miljøkriminalitet. Implementering av ny forordning på avskoging vil innebære behov for ressurser og tverrsektorielt samarbeid, særlig på tilsynsområdet.</p>	<p>Fiskeridirektoratet: <i>Ikke utfyllt</i></p> <p>Landbruksdirektoratet: Skogbruk: En viktig forutsetning er kunnskap og erkjennelse av at det er et behov for å endre lovverket med tanke på bevaring av skogarealene til fortsatt skogproduksjon i framtiden. Prioritering av tilskudd til skogbrukstiltak. Tverrsektorielt samarbeid og tverrsektoriell kunnskap vil være viktig. Etablering av nasjonal strategi for å ivareta skogarealene for fortsatt skogproduksjon, både av hensyn til klima og av hensyn til det biologiske mangfoldet.</p> <p>Reindrift: Hvis urfolks tradisjonelle bærekraftige benyttelse av ville arter (planter, lav og sopp som utgjør reindriften beitegrunnlag) skal beskyttes så trengs det tiltak som tilrettelegger for tradisjonelle former for reindrift. Lovverk og tilskuddsordninger må utformes slik at de er forenlige med tradisjonell reindrift og ikke endrer driftsformen (her er det stort rom for forbedring).</p>

	<p>B) Gitt at tiltakene og virkemidlene som er foreslått over, skal iverksettes, hvordan kan din sektor legge til rette for og hva kan din sektor gjøre for å sikre at disse blir gjennomført?</p>	
	<p>Som hovedansvarlig sektor har vi som oppgave å etablere arenaer eller prosesser som inkluderer de ulike interessene innenfor jakt- og viltforvaltning, og sørge for at resultatene i form av forskrifter, retningslinjer, planer og strategier er så godt forankret som mulig. Selv om avveininger av ulike interesser kan være nødvendig, må det være en tydelig retning på aktuelle tiltak og bruk av virkemidler. Som norsk ansvarlig CITES-forvaltningsmyndighet har Miljødirektoratet et ansvar om å følge opp og legge til rette for at norsk handel med truede arter ikke truer deres overlevelse. Dette inkluderer samarbeid med andre etater, informasjon til bransjer og publikum, tilsyn, kontroll og oppfølging av saker der regelverket er brutt. Det samme gjelder for eksisterende oppfølginga av EUs tømmerforordning og evt. ved implementering av ny forordning på avskoging.</p>	<p>Fiskeridirektoratet: <i>Ikke utfyllt</i></p> <p>Landbruksdirektoratet: Skogbruk: Tverrsektorielt samarbeid Bidra til etablering av nasjonal strategi for å ivareta skogarealene for fortsatt skogproduksjon</p> <p>Reindrift: Avdeling reindrift (ARD) kan ha en ledende rolle i dette arbeidet.</p>
<p>4.4 Måloppnåelse</p>	<p>Hva mangler ev. for å kunne måle progresjon mot målet og effekt av tiltakene og virkemiddelbruken? Trengs det ny kartlegging, overvåking, nye systemer eller annen kunnskap?</p> <p>Kvoteregulert jakt på bl.a. hjortevilt og småvilt har gode rapporteringsrutiner, og resultatene publiseres i SSB sin statistikk. Omfanget av ulovlig fangst og felling er naturlig nok ukjent. For store rovdyr kan omfanget ha betydning. Enkelte områder med lite påvist rovvilt, og der forklaringen sannsynligvis er ulovlig felling, bør undersøkes nærmere for å avdekke ev. faunakriminalitet. Kunnskapsbehov knyttet til målene i havforvaltningsplanene er beskrevet i rapport om målevaluering fra Faglig forum¹¹.</p>	<p>Fiskeridirektoratet: <i>Ikke utfyllt</i></p> <p>Landbruksdirektoratet: Skogbruk: Etablere systemer for mer detaljert og hyppigere kartfesting av arealbruksendringer som reduserer jord- og skogbruksarealene. Slike systemer vil gi grunnlag for overvåking av utvikling i tilstand/måloppnåelse</p> <p>Reindrift: For å nå målet om bærekraftig bruk av ville arter inne reindriften trengs bedre tilpassing av reintall etter beiteforhold og sikring av beitearealer slik at reindriftsutøvere kan veksle mellom beiteområder. For å nå målet om at “urfolks og lokalsamfunns tradisjonelle bærekraftige bruk respekteres og beskyttes” trengs kartlegging av utviklingen innen kulturell bærekraft, og det trengs en helhetlig strategi for ivaretagelse av tradisjonell reindriftskunnskap. Det trengs også tilskudd og insentiver for å holde i hevd bruk av rein utover bare kjøtt: innmat og duodji (samisk håndverk).</p>

¹¹ [Vurdering av måloppnåelse: Faggrunnlag for helhetlige forvaltningsplaner for norske havområder - Miljødirektoratet \(miljodirektoratet.no\)](#)

<p>4.5 Vurdering av situasjonen i 2030 dersom nye tiltak og virkemidler settes inn</p>	<p>Når det gjelder høsting av vilt, er sannsynligvis situasjonen nokså lik som i dag. Konsekvensene av ny stortingsmelding om villrein og ny hjorteviltstrategi vil være etablerte, med ukjent virkning. Det er uvisst hvordan status vil være i forhold til sykdom. Den største utfordringen pr i dag for viltbestandene er CWD på hjortevilt.</p> <p>Dersom tiltakene og virkemidlene på CITES og EUs tømmerforordning videreføres, forventes en forbedring av situasjonen i 2030.</p>	<p>Fiskeridirektoratet: <i>Ikke utfyllt</i></p> <p>Landbruksdirektoratet: Skogbruk: Vi forventer ytterligere forbedring, særlig grunnet økt beskyttelse av skogarealene for fortsatt skogproduksjon, bedre overvåking, mer kunnskap.</p> <p>Reindrift: beskyttelse av urfolks tradisjonelle, bærekraftige bruk av ville arter (beiteressurser) vil sannsynlig forverres mot 2030 ettersom det ikke finnes nok tiltak for å ivareta tradisjonell kunnskap og tradisjonelle driftsformer.</p>
<p>4.6 Vurdering av situasjonen i 2050 dersom nye tiltak og virkemidler settes inn</p>	<p>Klimaeffektene vil trolig gi utslag i form av ulike virkninger på vilt, og dermed på hvilken høstning som er forsvarlig.</p> <p>Dersom tiltakene og virkemidlene på CITES og EUs tømmerforordning videreføres, forventes en forbedring av situasjonen i 2050.</p>	<p>Fiskeridirektoratet: <i>Ikke utfyllt</i></p> <p>Landbruksdirektoratet: Skogbruk: Se 4.5 Reindrift: Forbedres manglene beskrevet i 4.1.F og 4.4 så er det mulighet for å unngå videre tap av beiteressurser og tradisjonell urfolk-kunnskap i 2050.</p>
<p>4.7 Har Norge særlig gode eller dårlige forutsetninger for å nå dette målet?</p>	<p>I Norge er interessen og aksepten for jakt relativt høy, og det er et godt kunnskapsgrunnlag som til sammen gir gode forutsetninger for en god strategi for høsting av et viltoverskudd. Mangelen på rovdyr er en av årsakene til at det er store hjorteviltbestander i deler av landet. Disse bestandene må forvaltes for å unngå tetthetsavhengige negative effekter på bestandene og skader på landbruket. Til forskjell fra skademotivert felling og jakt på store rovdyr, er det relativt stor enighet om høsting av overskudd fra jaktbare viltarter. Den norske jakttradisjonen er knyttet sterkere til matauk og friluftsliv enn trofejakt, noe som bidrar til en allmengjøring av jakt som friluftaktivitet og dermed et bredere engasjement.</p> <p>I Norge er også aksepten for illegal handel med truede arter lav. Kombinert med god tilgang på ressurser og kunnskap, legger dette et særlig ansvar på Norge til å bekjempe illegal handel med truede arter.</p> <p>Norge er profilert internasjonalt i diskusjonen om avskoging og handel med tømmer og treprodukter, og har gode forutsetninger for å nå dette målet.</p> <p>Norge har et høyt kunnskapsnivå og et veletablert forvaltningssystem når det gjelder saltvannsfiskeriene. Det bør gi et godt grunnlag for å nå målet.</p>	<p>Fiskeridirektoratet: Gjennom fiskeriforvaltningen, dens erfaringer over mange tiår med blant annet gjenoppbygging av bestander og løpende forvaltning og kontroll har Norge gode forutsetninger for å nå dette målet.</p> <p>Landbruksdirektoratet: Skogbruk: Norge har svært gode forutsetninger for å nå mål 5. Økonomi, befolkningens tillit til myndighetene, demokratiske prosesser, kunnskapsnivå og åpenhet omkring datakilder vil bidra til måloppnåelse.</p> <p>Reindrift: Norge har særlig gode forutsetninger. Vi har et høyt utviklet forvaltningssystem for reindrift. Målene og tiltakene må bare endres for å oppnå økologisk og kulturell bærekraft (det er spesielt store mangler når det kommer til kulturell bærekraft:</p>

		ivaretagelse av tradisjonell drift og tradisjonell kunnskap).
4.8 Konklusjon	<p>Gitt vurderingene i del 4, oppsummer kort i hvilken grad (lav-middels-høy) Norge vil være i stand til å nå Kunming-Montreal-målet?</p> <p>Når det gjelder høsting av vilt vil Norge trolig ha en høy mulighet til å nå målet i delmål 5.</p> <p>Handel med viltlevende organismer er et økende problem i verdensmålestokk. I denne sammenheng er Norge ikke en stor pådriver for denne handelen. Derfor vil Norge trolig ha en høy mulighet til å nå målet i delmål 5.</p> <p>Med hensyn til handel med avskogingsfrie produkter, vil eventuell norsk implementering av EUs avskogingsforordning påvirke i hvilken grad Norge vil være i stand til å nå delmål 5.</p> <p>Marine fiskebestander forvaltes mye gjennom internasjonalt samarbeid slik at måloppnåelse vil avhenge også av andre lands innsats. Klimaendringer vil også være en utfordring.</p>	<p>Fiskeridirektoratet: Høy</p> <p>Landbruksdirektoratet:</p> <p>Skogbruk:</p> <p>Vi forventer høy måloppnåelse for bærekraftig bruk, høsting og handel av- og med viltlevende arter samt mindre patogenspredning. Graden av måloppnåelse vil imidlertid være helt avhengig av at klimaproblematikken løses på globalt nivå.</p>